

СВІТЛАНА ЦВІРКУН
*методист ДНЗ «Полонський
агропромисловий
центр професійного навчання»*

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС» - СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ В ЗП(ПТ)О

Добре тому, хто навчився вчитися.

Менандр

Зміни, що відбуваються сьогодні в суспільному житті, вимагають розвитку нових педагогічних технологій, що орієнтуються на індивідуальний розвиток особистості, навичок самостійного навчання, формування вміння чітко вирішувати поставлені завдання. Такий підхід спонукає до впровадження в освітній процес альтернативних форм і способів навчання, ефективного методичного забезпечення, самостійної роботи та організації її, педагогічного супроводу для максимального досягнення кінцевої мети освітньої діяльності. Нові вимоги, які держава висуває до підготовки професійного навчання, зумовлюють пошук таких методик і технологій навчання, які б відповідали вітчизняному та світовому стандартам освіти, забезпечували б підготовку майбутніх кваліфікованих робітників на належному рівні. Таким чином, впровадження технології «перевернутого» навчання є одним з можливих рішень цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів показав, що одним із перспективних підходів до організації освітнього процесу є інтеграційна модель технологій навчання: традиційного та дистанційного. Процес навчання, за якого традиційні технології навчання поєднуються з інноваційними технологіями електронного, дистанційного та мобільного навчання, називають «змішаним навчанням».

«Змішане навчання» – поняття, що може бути перекладене по-різному: «змішуватися», «вливати», «сполучатися», «зливатися», «гармонувати», «вписуватися», «комбінувати», «стиратися», «виготовляти суміш», «переходити з відтинку у відтінок» (про колір). Так, Н. В. Рашевська його називає змішаним навчанням, Є. М. Смирнова-Трибульська – гібридним, Б. І. Шуневич – комбінованим, Б. Колліс та Дж. Мунен – гнучким.

Враховуючи суть проблеми, яку викладач або майстер виробничого навчання бажає вирішити при застосуванні змішаного навчання, це підбір моделі навчання, яка для цього найкраще підходить. Одна із перспективніших моделей на сьогоднішній день це модель -«перевернутий клас».

Технологія «Перевернутого класу» - це така педагогічна модель, в якій типова подача матеріалу і організація домашніх завдань представлені навпаки. Здобувачі освіти ознайомлюються вдома коротким відео навчального матеріалу, в тоді як в класі відводиться час на виконання вправ, обговорення проєктів та дискусії. Відеоуроки часто розглядаються як ключовий компонент в перевернутому підході. Такі уроки створюються викладачем і розміщуються в інтернеті. Доступність перегляду відео в наші дні, поряд з попередньо записаними уроками поширилася настільки, що дозволяє зробити його невід'ємною частиною концепції перевернутого навчання.

Поняття перевернутого навчання спирається на такі ідеї, як активне навчання, залучення здобувачів освіти у спільну діяльність, комбіновану систему навчання. Цінність перевернутих класів у можливості використовувати навчальний час для групових занять, де здобувачі освіти можуть обговорити зміст викладеного матеріалу, перевірити свої знання і взаємодіяти один з одним в практичній діяльності. Під час навчальних занять роль викладача – виступати тренером або консультантом, заохочуючи здобувачів освіти до самостійного дослідження та спільну роботу.

Потрібно розуміти що існує декілька видів моделі перевернутого навчання :

-Типовий перевернутий клас (The Standard Inverted Classroom). Здобувачі освіти отримують домашнє завдання, яке передбачає перегляд відеоуроків, ознайомлення з матеріалами, що стосуються теми наступного уроку, під час якого на практиці застосовують отримані теоретичні знання, а викладач , майстер виробничого навчання мають додатковий час для індивідуальної роботи з кожним здобувачем освіти.

-Орієнтований на дискусію перевернутий клас (The Discussion-Oriented Flipped Classroom). Здобувачі освіти отримують завдання переглянути певні відеоролики або матеріали інтернет-ресурсів. А викладач на уроці організовує обговорення отриманої інформації.

-Сфокусований на демонстрації перевернутий клас (The Demonstration-Focused Flipped Classroom). Така форма буде ефективною для тих предметів, які вимагають демонстрації матеріалів, проведення наочних дослідів. Педагог демонструє необхідну діяльність, а здобувачі освіти сприймають і аналізують її, а потім виконують певні дії у власному темпі – так, як їм зручно.

-Псевдоперевернутий клас (The Faux-Flipped Classroom). Застосування цієї форми буде доцільним у тому випадку, якщо викладач не впевнений, що здобувачі освіти точно готуватимуться вдома. Така модель дозволяє дивитися відео на уроці й після цього виконувати відповідні завдання. Тоді викладач може бути впевнений, що всі здобувачі освіти готові до виконання практичних завдань і, переходячи від одного до іншого здобувача, надавати їм індивідуальні консультації.

-Груповий перевернутий клас (The Group-Based Flipped Classroom). Ця модель спонукає здобувачів освіти вчитися один в одного, пояснювати однокласникам відповіді, ефективні способи отримання інформації, проведення наукового дослідження тощо. Як її використати? Перед уроком здобувачі освіти мають за власним бажанням або за рекомендацією викладача об'єднатися в групи, ознайомитися з відповідними матеріалами. А на уроці працювати разом над певною науковою проблемою.

-Віртуальний перевернутий клас (The Virtual Flipped Classroom). Можна організувати роботу таким чином, щоб весь процес навчання відбувався дистанційно: викладач пропонує здобувачам освіти матеріал для перегляду, видає практичні завдання, консультує онлайн, проводить тестування і виставляє підсумкові оцінки. Головне – розпочати вивчення відповідного матеріалу із самостійного опрацювання теорії, так, як це відбувається за принципами «Перевернутого класу».

- «Перевернутий» педагог (Flipping The Teacher). Не обов'язково всю роботу має виконувати викладач – готувати або шукати відеоматеріали, формувати практичні завдання, консультувати, перевіряти роботи. Певні види робіт можуть виконати здобувачі освіти, а викладач стежитиме за тим, як буде організовано процес навчання, як буде представлена інформація, і надаватиме у разі необхідності допомогу.

Чому така застосована технологія особлива? Під час традиційних уроків здобувачі освіти часто намагаються вхопити те, що вони чують в момент мовлення викладача. У них немає

можливості зупинитися, щоб обміркувати сказане, і, таким чином, вони можуть пропускати важливі моменти, тому що намагаються записати слова педагога. А використання відео та інших попередньо записаних інформаційних носіїв дозволяє здобувачам освіти повністю контролювати хід уроку: вони можуть дивитися, перемотувати назад або вперед по мірі необхідності. Така можливість має особливе значення для здобувачів освіти з певними фізичними обмеженнями. Присвятивши час на уроці розбіру матеріалу, викладачі мають можливість виявити помилки в сприйнятті, особливо ті, які широко поширені в класі. У той же час спільні проекти можуть сприяти соціальній взаємодії між учасниками навчального процесу, полегшуючи процес сприйняття інформації один у одного.

Відчувши, що настав час змін в роботі з учнями, які потребують у застосуванні нових форм і методів, у бажанні більше свободи і самостійності у навчанні, педагогічні працівники нашого навчального закладу вирішили застосувати модель навчання «Перевернутий клас» у своїй діяльності.

Уроки з використанням даної технології проводять практично усі педагоги. Наприклад, на уроках «Сільськогосподарські машини» викладач Трояк В.В. надає перевагу виду «типовий перевернутий клас», де здобувачі освіти отримують домашнє завдання, у вигляді перегляду відео уроків, ознайомленням з матеріалом що буде вивчатись на наступному уроці. Таким чином, для викладача дає можливість більше часу отримати на закріплення матеріалу та індивідуальної роботи з кожним здобувачем освіти. Для учнів є можливістю ознайомитись з відеоматеріалом теми яка буде вивчатись та підготувати запитання для викладача заздалегідь.

Викладач Натальчук Ю.І. використовує на своїх уроках з правил дорожнього руху вид моделі «перевернутого класу» орієнтований на дискусію. Здобувачі освіти отримують завдання переглянути відеоролики різних ситуацій, які можуть статися на дорозі з водіями. А викладач на уроці організовує обговорення отриманої інформації. Така форма для здобувачів освіти дає можливість швидко опанувати матеріал, та діяти в різних надзвичайних ситуаціях.

Викладач української мови та літератури Стельмах І.В. застосовує «груповий перевернутий клас», де здобувачі освіти працюють у групах вивчаючи матеріал разом. Що неабияк згуртовує учнів між собою.

Технологія «перевернутий клас» практична також і при проведенні професійно-практичній підготовці. Майстри виробничого навчання Леонець Л.М. та Новіцький В.М. часто вдаються до «перевернутого класу сфокусованого на демонстрації». При якому майстри виробничого навчання демонструють певний вид роботи, здобувачі освіти сприймають і аналізують її, а потім виконують певні дії у власному темпі – так, як їм зручно під керівництвом педагога.

На уроках професійно-практичної підготовки майстрів виробничого навчання Лебеденка Г.М.; Дехтярука Ю.М.; Огойка Г.В. прослідковується застосування моделі «перевернутий педагог», де здобувачі освіти виконують певні види робіт, а майстер виробничого навчання стежить за організацією процесу навчання та надає допомогу при необхідності, особливо актуально при поточному інструктажі.

При переході ЗП(ПТ)О на дистанційну форму навчання чимало педагогів нашого центру застосовували вид технології «віртуальний перевернутий клас».

На початковому етапі роботи по даному виду здобувачам освіти було запропоновано завдання, яке розміщували на власному блозі, на хмарному середовищі (Office 365, сервіс Google), на платформі Moodle. Матеріал який включав в себе:

1) формулювання завдань, термін виконання;

- 2) список нових лексичних одиниць з теми для попереднього зняття труднощів при розумінні змісту відео-, аудіо запису;
- 3) тематичне відео (час перегляду 2-3 хвилини);
- 4) перелік 3-4 питань для контролю розуміння змісту;
- 5) таблиці, схеми, інструкційні картки, графіки з граматичними структурами та прикладами до уроку;
- 6) можливої контактної форми зв'язку з педагогами.

Відеоролик педагог міг :

а) записати самостійно (намалювати від руки, заздалегідь підготувати схеми/таблиці/діаграми і на їх основі пояснювати, підготувати чистий аркуш паперу формату А3, на якому пояснювати матеріал, стоячи поруч, використати принтскрін, розповісти навчальну історію на фоні об'єктів чи явищ, що вивчаються);

б) знайти на просторах Інтернету необхідний за посиланням.

Порівняння технології «перевернутий клас» ми можемо розглянути на рис.1.

Порівняння	
Традиційне навчання	Перевернуте навчання
Підготовка до уроку	
Учні читають попередні матеріали	Учні вивчають повний модуль матеріалу у відео форматі, або опрацьовують необхідні матеріали (тексти, відео ресурси та ін.)
На уроці	
Учні слухають лекцію(або відтворення матеріалу іншими учнями)	Учні на практиці застосовують ключові положення матеріалу
Вдома, після уроку	
Учні намагаються згадати матеріал та виконати домашнє завдання	Учні перевіряють розуміння і розширюють знання більш складними завданнями

Рис.1

Але не існує нічого ідеального. І ця модель теж має недоліки. Проте їх небагато:

- при впровадженні перевернутої моделі навчання легко наробити помилок. Хоча ідея дуже проста, ефективний «переворот» вимагає ретельної підготовки;
- запис відеуроку вимагає зусиль і часу з боку викладачів, а елементи класного і позакласного навчання повинні становити єдине ціле, щоб здобувачі освіти могли зрозуміти принцип даної моделі і були мотивовані на підготовку до занять у класі;
- введення перевернутого навчання може означати додаткову роботу і зажадати нових навичок від педагогів, хоча цей процес можна пом'якшити, вводячи модель поступово.

У будь-якому випадку варто спробувати застосувати цю модель. Можливо, вона переверне не тільки клас, а й світогляд ваших учнів.

Таким чином, застосування технології «перевернутого» класу у змішаному навчанні у ЗП(ПТ)О, дає можливість змінити навчальний підхід від пасивного до активного сприйняття, оскільки відкриває широкі можливості для підвищення інтересу до групової роботи здобувачів освіти на уроках та стимулює отримання додаткових знань та їх ефективне закріплення.